

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Философия және саясаттану факультеті
Дінтану және мәдениеттану кафедрасы

Мәдениет және өркениет (КС 4309) пәні бойынша
ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ
2021-2022 оқу жылының көктемгі семестрі

**«БВ03102 – «Мәдениеттану» білім беру бағдарламасы,
3-курс**

Қорытынды емтихан бағдарламасы Дінтану және мәдениеттану кафедра мәжілісінде қаралды және мақұлданды

Хаттама № 1 «__» _____ 2022 ж.

Дінтану және мәдениеттану кафедрасының
меңгерушісі _____

Құрманалиева А.Д.

ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАНДЫ ӨТКІЗУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

1. Пән бойынша қорытынды емтиханға 1-ші аралық бақылау, Midterm және 2-ші АБ бойынша 50 баллдан жоғары алған білім алушы жіберіледі.
2. Студент қорытынды емтиханға жеке куәлігімен келуі шарт.
3. Қорытынды емтиханға кешігіп келген студент жіберілмейді.
4. Емтихан тапсыру кезінде студентке шпаргалка, ұялы телефон, смарт-сағат, т.б. техникалық құралдарды (рұқсат етілген құралдардан басқа, мысалы: калькулятор, сөздік және т.б.) қолдануға, сондай-ақ басқа білім алушылармен сұрақтық жауабына қатысты сөйлесуге тыйым салынады.

Емтихан нысаны - жазбаша (эссе)

Емтиханды өткізу кестесі: бекітілген кестеге сәйкес оффлайн форматта

Сұрақтар саны: 1 студентке таңдау үшін 3 тақырып беріледі

Емтихан ұзақтығы: 1 студентке эссені орындау үшін бір сағат отыз минут уақыт беріледі.

Бағалау саясаты: Емтихан қабылдаушы тұлға студенттің жауабына сәйкес балл қояды.

Ескерту: Егер студент жазбаша емтихан ережелерін бұзса (шпаргалка қолданғаны анықталса немесе т.б. жағдайлар), оның нәтижесі жойылады

Қазақ мәдениеті тарихы бойынша емтиханының мақсаттары мен міндеттері

Қорытынды емтиханға шығарылатын оқу тақырыптары силлабусқа сәйкес келтіріледі және дәріс, семинар мен өзіндік жұмыс тақырыптарын қамтиды. Қажеті бар жағдайда аталған нысандарды қарауға болады. Қорытынды емтихан Қазақстандағы мәдени мұра мен ескерткіштер туралы эссе түрінде қабылданады.

Эссенің орындалатын тақырыптары «Универ» жүйесіне алдын ала жүктеледі. Емтиханның мақсаты: бакалавриатта алған білімдерін, дағдыларын толықтыру мақсатында және бакалавриат бағдарламасында нақты білімдерін нақтылау үшін

арналған бағдарлама болып табылады. Бағдарлама студенттерге негізгі фундаментальді оқу жоспарына және мәдениеттанудың типтік бағдарламасына сәйкес келеді.

Эссенің құрылымы: кіріспе, теориялық баяндама, тарихи мысалдар, өзіндік тәжірибе. Студент тақырыпқа байланысты **қосымша материалдарды** жүктей алады. Жазбаша жауап пен қосымша материалдар **антиплагиатпен** тексеріледі.

Эссе орындаудағы басты **талаптар:**

- Эссе шығармашыл сипатта көркемдік элементтері бар жатық тілмен орындалуы қажет.
- Эссенің мазмұны тек теориялық мәселерді емес, еліміздегі мәдени туризмді өркендетуге қатысты болуы керек.
- Әрбір студент эссені жеке оқшауланған жағдайда орындап, университеттің «Қашықтан оқыту» жүйесіне жүктеуі міндет
- Эссенің анықталған және бекітілген тақырыптары емтиханның алдында . «Қашықтан оқыту» жүйесі арқылы жүктеледі.

Емтиханның негізгі міндеттері:

- болашақ студенттерді адамзат баласының мәдени жетістіктерін игеруге, мәдениеттің қалыптасуы мен дамуының әмбебаптық заңдылықтары мен негізгі түрлерін меңгеруге және әлемдік мәдениеттің інжу-маржанын өз беттерімен түсініп-білуге, кәсіби деңгейлерін одан әрі арттыруға бағдарлау болып табылады;

- мәдени мәтінге, мәдениетке байланысты қызығушылықтарын және дағдыларын анықтау, философиялық мәдениетке кіретін фундаментальді категориялармен ұғымдардың жауабын қарастыру, мәдениет концепиясын білу, шетелдік ойшылдардың мәдениет байланысты қорытындыларын болашақ магистранттардың қызығушылықтарын тудыру.

- мәдениеттанудың орнын, оның объектісі мен спецификасын, неғұрлым өзекті проблемаларды айқындауға, мәдениет феноменін, оның адамның өмірлік іс-әрекетіндегі рөлін түсіндіре білуге, мәдениеттің базистік құндылықтарын қабылдау, сақтау, болашақ ұрпаққа бере білу жолдарын игеруге, мәдениет формалары мен типтерін, дамуы заңдылықтарын, негізгі мәдени-тарихи региондарды білу, отандық мәдениет тарихын, оның әлемдік мәдениет пен өркениет жүйесіндегі орнын білуге, әртүрлі мәдениеттердің көптүрлілігі және өзіндік құндылықтығы туралы түсінік алуға, қазіргі қоғамның мәдени ортасында бағдар ала білуге, ұлттық және мәдени мұраның сақталуы және артуы жөнінде қамқор бола білуге, тұлғаның қалыптасу жағдайлары, оның бостандығы және тұлғаның өмірді сақтау, қоршаған табиғи ортаның мәдениеті үшін жауапкершілігі туралы түсініктің болуға, қоғамдағы адамдар арасындағы қатынастарын реттеудің адамшылық нормаларын білуге, интелектіні дамыту және таным көкжиегін кеңейту, шығармашылық қызметке, үздіксіз білімін көтеру қажеттілігіне қызығушылықтарын білуге тиісті.

«Эссе» форматындағы емтихан тақырыптарының жалпы бағдарлаушы тізімі

Емтиханға дайындалуға арналған тақырыптар

1. Мәдениет пен өркениет пәні.
2. Мәдениет ұғымы.
3. Мәдениет және өркениет.
4. Адам және мәдениет.
5. Табиғат пен мәдениет. Мәдени экология.
6. Мәдениеттер типологиясы.
7. Мемлекет және мәдениет.
8. Құқық пен мәдениет.

- 9.Көне мәдениет. Шығыс пен Батыс.
 - 10.Шумер өркениеті.
 - 11.Ежелгі Египет өркениеті.
 - 12.Ежелгі Иран. Өркениеттері.
 - 13.Көне Үнді өркениеті.
 - 14.Көне Қытай өркениеті.
 - 15.Антикалық мәдениет.
 - 16.Батыс өркениеті.
 - 17.Қазіргі Батыс мәдениеті.
 - 18.Ежелгі Русь мәдениеті.
 - 19.Ресейдің империялық мәдениеті.
 - 20.ҚСРО мәдениеті.
 - 21.Қазіргі Ресей мәдениеті.
 - 22.Византиялық өркениет.
 - 23.Араб мәдениеті.
 - 24.Жапон өркениеті.
 - 25.Латынамерикандық мәдениет.
 - 26.Қазіргі суперөркениеттер.
 - 27.Қазақ мәдениетінің типологиясы.
 - 28.Қазақ мәдениетінің бастаулары.
 - 29.Қазақ мәдениетінің автохтондығы мен гомогендігі.
 - 30.Номадалық өркениеттер.
 - 31.Еуразиялық Ұлы Даланың номадалары.
 - 32.Протүркітердің мәдениеті.
 - 33.Түріктік мәдениеттің басты ерекшеліктері.
- Көк Тәңірі, Ұмай, Жер-су, Аруах.
- 34.Руналық жазулар мәдениеті.
 35. "Қорқыт ата кітабы".
 - 35.Ислам Ренессансы.
 - 36.Әл-Фараби мәдениет туралы.
 - 37.Ж.Баласағұн "Құтты білік".
 - 38.М.Қашқари мәдениеттанушы ретінде.

- 39.Қ.А.Иассауи "Ақыл кітабы".
- 40.Перипатетика мен сопылық бағыт.
- 41.Алтын Орда мәдениеті.
- 42.Қазақтың дәстүрлі мәдениеті.
- 43.Кеңестік пен уақыт аясындағы мәдениет.
- 44.Қазақстан жеріндегі шаруашылық мәдени типтер.
- 45.Қазақ мәдениетіндегі діни жүйлер.
- 46.Қазақ мәдениетінің әлеуметтік тектік типологиясы.
- 47.Қазақтың көркем өнер мәдениеті.
- 48.Жерұйық пен Зарзаман идеялары.
- 49.Қазақ Ағартушылығы.
- 50.Қазақтың кеңестік мәдениеті.
- 51.Қазақстан Республикасының мәдениеті.
- 52.Қазақстан және әлем мәдениеті.
- 53.Мәдениет және сұхбат идеясы.
- 54.Мәдениеттегі барокко, рококо, классицизм стильдері.
- 55.ХХ ғ. мәдениеттің негізгі құндылықтары мен қарамақайшылықтары.
- 56.Декаданс, нигилизм, бұқаралық мәдениет феномені – ХХ г. бейнесі ретінде.
- 57.Мәдениеттің гуманистік мәні.
- 58.А.Швейцердің мәдениетті этика негізінде қарастыруы.
59. Қазақстан мәдениетіндегі дәстүр мен жаңашылдық
- 60.Қазақ мәдениетінің бастаулары.
- 61.Қазақ мәдениетінің типологиясы.
- 62.Көшпелілік өркениет.
- 63.Прототүркілердің мәдениеті.
- 64.Түркілік өркениеттер
- 65.Әлемдік өркениет және түріктер.
66. Орхон-Енисей мәдени мұралары.
- 67.Түріктердің сенім-нанымдары.
- 68.Кеңес өкіметі кезіндегі қазақ мәдениеті.
- 69.Тоталитаризм және мәдениет.
- 70.Маргиналдық және мәңгірттік.

71. Мәдени геноцид ұғымы.
72. Кеңес Одағы және әлемдік өркениет.
73. Ежелгі Шумер өркениеті. О. Сүлейменовтың "Аз и Я" кітабын мәдениеттанулық талдау.
74. Көне шығыстық өркениеттер және еуразиялық Ұлы Дала мәдениеті.
75. Қазақтың кеңестік мәдениеті.

Емтихан жұмыстарын бағалау 100 баллдық жүйемен, студенттің жауабының толыққандылығын ескере отырып бағаланады

Ұсынылатын әдебиеттер тізімі:

Әдебиет:

- Мәдениеттану: Оқулық, ұжымдық монография – Алматы: Лантар Трейд, 2019. ISBN 978-601-250-155-1. – 416 б.
- Жолдубаева А.К. Культурология: практикум. - Алматы Қазақ университеті, 2014.
- Жаһандану және Қазақстанның заманауи мәдениеті: ұжымдық монография. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. –334 б. ISBN 978-601-04
- Дәстүрлі және заманауи қазақ мәдениеті. Хрестоматия (Электрондық кітап). Авторлар ұжымы. Традиционная современная культура Казахстана. Коллектив авторов. - Алматы: Қазақ университеті, 2018.
- Ғабитов Т.Х. Қазақ мәдениетінің тарихы: Оқулық (ҚР БҒМ РОӘК). – Алматы: Эверо, 2018. – 343 с.
- Нуржанов Б.Г., Ержанова А.М. Культурология. - Алматы, 2011.
- Нуржанов Б.Г. Модерн. Постмодерн. Культура. – Алматы: Өнер, 2012
- Мәдени-философиялық энциклопедия. Авторлар ұжымы – Алматы: Лантар Трейд, 2019. – 344 б.
- Gabitov Tursun. Kazakh culture challenges . - Almaty: Evero, 2018. - 234 p.
- Қазақстан руханияты мен мәдени ескерткіштерінің энциклопедиясы. Авторлар ұжымы. - Алматы: Қазақ университеті, 2018. – 298 б.
- Жолдубаева А.К. Мәдени антропология: негізгі мектептер және бағыттар. – Алматы: Қазақ университеті, 2013. – 160 б.

Интернет-ресурстар:

- <http://www.countries.ru>
- <http://www.gumer.info>
- <http://www.russianculture.ru/>